

Ministerstwo Edukacji i Nauki

Departament Kształcenia Ogólnego i Podstaw Programowych

DKOPP-WPPI.053.3.2023.MM

Warszawa, 21 sierpnia 2023 r.

Szanowna Pani,

odnosząc się do petycji w sprawie *podjęcia kroków w interesie publicznym celem zmian programów nauczania*, uprzejmie informuję.

Kształcenie ogólne stanowi fundament wykształcenia i tworzy programowo spójną całość. Zadaniem szkoły jest wprowadzenie dziecka w świat wiedzy, przygotowanie do wykonywania obowiązków ucznia oraz wdrażanie do samorozwoju. Ma ono na celu wszechstronny rozwój poprzez pogłębianie wiedzy oraz zaspokajanie i rozbudzanie jego naturalnej ciekawości. Ponadto dzieci uczą się różnych przedmiotów, aby spośród nich wybrać to, co najbardziej ich interesuje i do czego mają predyspozycje. Umożliwia to zdobycie w przyszłości zróżnicowanych kwalifikacji zawodowych, a następnie ich doskonalenie lub modyfikowanie, otwierając proces uczenia się przez całe życie.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego¹ oraz kompatybilny z nią ramowy plan nauczania - zostały opracowane przez zespoły ekspertów powołane przez ministra edukacji. Pracowali w nich eksperci akademicy, doświadczeni nauczyciele poszczególnych typów szkół, metodycy, eksperci systemu egzaminacyjnego, którzy opracowali podstawę programową i ramowy plan nauczania dla szkoły podstawowej, liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia w sposób dostosowany do wieku i możliwości uczniów na danym etapie edukacyjnym. Przy wyborze ekspertów brano pod uwagę osoby reprezentujące wysoki poziom merytoryczny w zakresie dyscypliny wiedzy, która stanowi bazę danego przedmiotu, jak również bardzo dobrze znające praktykę szkolną lub egzaminacyjną.

Należy równocześnie dodać, że nauczyciel prowadzący dane zajęcia przedstawia dyrektorowi szkoły program nauczania, który zatwierdza go do użytku w szkole. Program nauczania powinien uwzględniać treści nauczania określone w podstawie programowej oraz powinien być dostosowany do potrzeb i możliwości uczniów, dla których jest przeznaczony.

Kształcenie ogólne w szkole podstawowej ma na celu:

- 1) wprowadzanie uczniów w świat wartości, w tym ofiarności, współpracy, solidarności, altruizmu, patriotyzmu i szacunku dla tradycji, wskazywanie wzorców postępowania i budowanie relacji społecznych, sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi ucznia (rodzina, przyjaciele);

¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 356, z późn. zm.; Dz.U. z 2018 r. poz. 467, z późn. zm.

- 2) wzmocnianie poczucia tożsamości indywidualnej, kulturowej, narodowej, regionalnej i etnicznej;
- 3) formowanie u uczniów poczucia godności własnej osoby i szacunku dla godności innych osób;
- 4) rozwijanie kompetencji, takich jak: kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość;
- 5) rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania;
- 6) ukazywanie wartości wiedzy jako podstawy do rozwoju umiejętności;
- 7) rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywacji do nauki;
- 8) wyposażenie uczniów w taki zasób wiadomości oraz kształtowanie takich umiejętności, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat;
- 9) wspieranie ucznia w rozpoznawaniu własnych predyspozycji i określaniu drogi dalszej edukacji;
- 10) wszechstronny rozwój osobowy ucznia przez pogłębianie wiedzy oraz zaspokajanie i rozbudzanie jego naturalnej ciekawości poznawczej;
- 11) kształtowanie postawy otwartej wobec świata i innych ludzi, aktywności w życiu społecznym oraz odpowiedzialności za zbiorowość;
- 12) zachęcanie do zorganizowanego i świadomego samokształcenia opartego na umiejętności przygotowania własnego warsztatu pracy;
- 13) ukierunkowanie ucznia ku wartościom.

Najważniejsze umiejętności rozwijane w ramach kształcenia ogólnego w szkole podstawowej to:

- 1) sprawne komunikowanie się w języku polskim oraz w językach obcych nowożytnych;
- 2) sprawne wykorzystywanie narzędzi matematyki w życiu codziennym, a także kształcenie myślenia matematycznego;
- 3) poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystywanie informacji z różnych źródeł;
- 4) kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki, w tym programowanie;
- 5) rozwiązywanie problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych;
- 6) praca w zespole i społeczna aktywność;
- 7) aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły, środowiska lokalnego oraz kraju.

Jednocześnie przypominam, że obecny stan prawny nie odnosi się do młodzieży gimnazjum, o których mowa w petycji, ponieważ gimnazja zakończyły działalność w 2017 r. Równocześnie wyjaśniam, że Minister Edukacji i Nauki nie posiada kompetencji do postulowanego przeprowadzania *wśród dorosłych ogólnopolskich testów na temat wiedzy uzyskanej w liceum, szkole zawodowej.*

Natomiast w polskim systemie edukacji przeprowadzane są egzaminy o charakterze zewnętrznym, organizowane i przygotowywane przez Centralną Komisję Egzaminacyjną w Warszawie i okręgowe komisje egzaminacyjne. W zakresie kształcenia ogólnego są to: egzamin ósmoklasisty i egzamin maturalny. Egzamin ósmoklasisty jest egzaminem obowiązkowym dla każdego ucznia ósmej klasy szkoły podstawowej i przystąpienie do niego jest warunkiem ukończenia szkoły podstawowej. Absolwenci liceów, techników i szkół branżowych II stopnia mają możliwość przystąpienia do egzaminu maturalnego.

Zakres egzaminu ósmoklasisty i egzaminu maturalnego wyznaczają przepisy prawa. Podstawę przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty i egzaminu maturalnego stanowią wymagania edukacyjne zawarte w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej i ponadpodstawowej.

Zgodnie z art. 44zs ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2022 r. poz. 2230) egzamin ósmoklasisty jest przeprowadzany na podstawie wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, o której mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy Prawo oświatowe, oraz sprawdza, w jakim stopniu uczeń spełnia te wymagania. Egzamin ósmoklasisty obejmuje: język polski, matematykę i język obcy nowożytny.

Zgodnie z art. 44 zzb ww. ustawy egzamin maturalny jest przeprowadzany na podstawie wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego, o której mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 1 lit. c i d ustawy Prawo oświatowe, oraz sprawdza, w jakim stopniu absolwent spełnia te wymagania.

W części obowiązkowej egzamin maturalny również obejmuje język polski, matematykę i język obcy.

Egzaminy sprawdzają, w jakim stopniu uczeń lub absolwent spełniają wymagania określone w podstawie programowej. Poza okresem przejściowym związanym z pandemią COVID-19 wymagania egzaminacyjne nie są określane odrębnie i nie wykraczają poza to co wynika z podstawy programowej kształcenia ogólnego w szkole podstawowej i ponadpodstawowej. Egzaminy te odpowiadają wymaganiom określonym w podstawie programowej, czyli temu czego uczeń obowiązany był nauczyć się w szkole podstawowej i ponadpodstawowej.

Egzaminy zewnętrzne spełniają również funkcję diagnostyczno-ewaluacyjną. Na podstawie wyników egzaminu ósmoklasisty i egzaminu maturalnego są przygotowywane szczegółowe analizy poziomu opanowania umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego. Sprawozdania te, wraz z wynikami opracowywanymi dla każdej szkoły przez okręgową komisję egzaminacyjną, są wykorzystywane przez szkoły do opracowania analiz wewnętrznych służących doskonaleniu nauczania.

Egzaminy zewnętrzne pozwalają na zdiagnozowanie osiągnięć edukacyjnych uczniów, ocenę jakości oddziaływań edukacyjnych szkół oraz zapewniają porównywalność wyników egzaminacyjnych bez względu na miejsce edukacji ucznia. Wyniki egzaminów są także jednym z kryteriów oceny pracy szkoły (choć nie jedynym).

Odnosząc się do postulatu: *„Uczniowie szkoły podstawowej, średniej uczą się w szczególności wiedzy kierunkowej co chcą robić w życiu lub jakie studia chcą ukończyć”*, wyjaśnić należy, że sprawdzane w trakcie egzaminów wiedza i umiejętności o charakterze ogólnym są bardzo ważnymi kompetencjami każdego dorosłego człowieka i należą do grupy tzw. kompetencji kluczowych, przydatnych w życiu niezależnie od przyszłej ścieżki kształcenia, wykonywanego później zawodu i ścieżki kariery zawodowej. Pamiętać też należy, że uczniowie i absolwenci w trakcie nauki i po ukończeniu szkoły często wielokrotnie zmieniają swoje plany dotyczące dalszego kształcenia i wyboru zawodu.

Mając na uwadze powyższe wyjaśnienia, uprzejmie informuję, że nie jest zasadne wprowadzanie postulowanych zmian w obowiązujących przepisach prawa oświatowego.

Z poważaniem

Małgorzata Szybalska
Zastępca Dyrektora
/ – podpisano cyfrowo/